ק: המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פכ"ח מהל' שבת הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שלו סעיף ה:

מג ב מיי' פ"ח שם הל' ה סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

מד ג מיי' פ"ה מהל' דעות הלכה ד ופכ"ח מהלכות איסורי ביאה הלי יב סמג לאוין קכו טור ש"ע א"ח סי' רמ סעיף י ופוש"ע אה"ע סי' כה סעיף ב:

מה ד טוש"ע א"ח סי' רמ סעיף ה:

תורה אור השלם

1. גם בלא דעת נפש לא טוב ואץ ברגלים חוטא: משלי יט ב
2. הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידעים לשבטיכם ואשימם בראשיכם: דברים א יג
3. ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים ואתן אתם ראשים עליכם שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמשים ושרי עשרת ושטרים לשבטיכם: דברים א טו
4. ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שכר שכרתיך ברודאי בני וישכב עמה בלילה הוא: בראשית ל טז
5. ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם: דברי הימים א יב לג
6. אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרנך בעצב תלדי בנים ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך: בראשית ג טז
7. מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמנו: איוב לה יא

לעזי רש"י

אישפיא"ה. פיסמר (שפתחת לנעלו). קוש"א. מעיל.

רב נסים גאון

והשתא דקיימא לן כר' שמעון בולהי שרי. היינו דאמר ר' שמעון גורר אדם מיטה כסא ופסל ובלבד שלא יחברין לעשות חריץ דקא סבר דבר שאינו מתכוין מותר. ואיתה בפרק במה מדליקין, וכבר פירשנוהו בפרק כירה. ואמרינן נמי דעיקר דברי ר' יהודה דבר שאין מתכוין אסור במשנת יום טוב ובמשנה בכורות איתנהו.

רבינו חננאל

דלא עביד אסורא]. אבל הכא דיתיב באילן עביד איסורא הכי נמי דיריד. תני חדא אחד אילן לה ואחד אילן לה אחד אילן יבש. אסור להשתמש בו. ותניא אידך בכמה דברים אמורים בלה אבל ביבש, דלא משיר (ז)עליו, מותר. ופרוק רב יהודה הא דתני[6] אסור בשאין גזעו מחליף, והא דתני יבש מותר בשגזעו מחליף. [ופריך גזעו מחליף יבש קרי ליה אלא] (ז)והא דתני אסור בימות הגשמים, דאיכא (מ)עלין ימשירין. והא דתני יבש מותר, בימות החמה. ואקשינן בימות החמה הא קא משיר פירי. ודתנין באילן דליה ביה פירי. והא איכא קינסי. פי' עצים יבשים דקין שנמרכין כדגל או כיד כשעולין או כשיורדין מן האילן. ודתנין באילן גרדא, פירוש אילן קרח שאין לו עליין, לא עליין ולא אמירין. אלא הוא יבש כדגרסינן במועד [קטן] ואין משקין שדה גרוד במועד. איני והא רב אסי באילן גרדא בשבת. ופרקי רב בקעה מצא וגדר בה גדר, כלומר מקום שלא היתה בו תורה כמו בקעה ואסר לתן אפי' דבר המותר. פ"א קיסני פירוש עלי האילן. תני חדא אסור להלך על גבי עשבים בשבת. שנאמר ואץ ברגלים חוטא. ותניא אידך מותר. ופרקינן הא דתני אסור ר' יהודה, דאמר דבר שאין מתכוין אסור. והא דתני מותר ר' שמעון. ואמרינן אי בעית אימא הא והא ר' יהודה ולא קשיא הא בימות החמה והא בימות הגשמים. [ובדאית להון] שראני עשבים יבשים והן כגון פרוע מתלעתה. או דסים מסאני. ז) דאית בהו עקוסא בהיזמי והיגי.

מסורת הש"ס

ל) [עי' תוס' שבת קנ: ד"ה מתחזיר], ג) [ובערוך גרים בגרדא], ג) [לעיל ז. תולין קי.], ד) עי' בהגהות רש"ש. וכ"ש ושוד הגי' גם לקמן ואמר רמי בר אבא, ה) [ובערוך ערך שדך ל' גרם שדכי], ו) שבת לה., ז) נדה לא:, ח) נדרים כ:, ט) [ל"ל יומתן], י) [תוס' ד"ה פרק ל ע"ב], כ) יומא סב:, ל) נ"ל הגי' עי' דאפשרא ליהודי בהדי נכרא דלא דידיה מיהו נמי אסור ליהודי בהדי איתתא דלא דידיה. מ) עי' תוס' מעילה כח. [ד"ה אלמלא], נ) חולין מז:, ס) כש"ל: אבל יכשין, ע) [הבלים מהו], פ) כש"ל טעם: דרך ארץ, צ) ל"ל תרגו,

הגהות הב"ח

(א) גב' משתוקקת אל בעלה: (ב) שם הכי קאמר לה הבינא לך דעת וכו' שוטרא לישמטיה לכרגליתיה וכו' ולא הבינא לך: (ג) רש"י ד"ה קא מצאי וכו' ואתי למיצרי מעיבה בלה כל"ל ותיכה ביה מתחן: (ד) ד"ה עוקצי אשפיר"ש בפוף מתחתי: (ה) ר"ה בימות החמה ל"ל קודש ד"ה פיים:

גליון הש"ם

גמ' הא והא בימות החמה. כרי"ף ורא"ש פני' הא והא בימות הגשמים: שם ואי בעית אימא הא והא דסיים מסאניה. הרי"ף כתן המיעט כ' תוקיעתות דעוקלי ודיכרכא אבל נשבת פרק ואלו קבורים הכתלן ובהיסוך בתחילת אוקימתא הא דאיתא ליה ברכה ואתי"ב אוקימתא דסיים מסאניה ואתי"ב אוקימתא דעוקלי. ושם אותא עוקלי הייני כמו עוקלי. ע' בערוך ערך עקום:

מוסף רש"י

בקעה מצא וגדר בה גדר. עמי הארצים היו ומזלזלים במצות, והתמיר עליהן לעשות סייג להרחיקן מן העבירה, כלומר הנודר בקבה פרוצה לשומרה (לעיל ג.). יבעול רישבה. שמתוך תאות בעילה לאשתו בעל מזרעת, ונכי נמי דמורים אחריי, מקדים הזרעתה בבעילה שניה (נדה לא.). דמרציא ארצויי קמיה. מרוחה מוכנת בפה אלא דמגלית קמיה, מראה לו מתוך דכייה כגון לאה, דמסהית נפקי בני מעלית (נדרים כ:).

רבינו חננאל (המשך)

ואסקינא. והשתא דקיימא לן כר' שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר. כולהו שרו בין בימות החמה בין בימות הגשמים. בין אית להו

לא קשיא הא בלחים הא ביבשים. ומ"מ והא לעיל אסרינן ביבש דפריך והא נתני קינסי כו' וי"ל דבאילן שהוא גבוה שייך למגזר טפי משום דמיגכר ביה ניתרי קינסי: **והאידנא** דקי"ל כר"ש כולהו שרי. פי' ר"מ דהאי היתר לא קאי אלא אעשבים דשרי בכל עניין אבל באילן אין להוכיח שם שום היתר אפילו יבש דשייך למיגזר טפי משום דמגכרא מילתא: מתיבי

דלא קא עביד איסורא אבל הכא דקא עביד איסורא הכי נמי דיריד תני חדא [א]אחד אילן לה ואחד אילן יבש ותניא אידך בד"א בלח אבל ביבש מותר אמר רב יהודה ל"ק כאן בשגזעו מחליף כאן בשאין גזעו מחליף גזעו מחליף יבש קרית ליה אלא לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים בימות החמה [ב]הא נתרי פירי בדליכא פירי והא קא נתרי קינסי [ג]בגרודא איני והא רב איקלע לאפסטיא ואסר בגרודא [ד]רב בקעה מצא וגדר בה גדר: אמר רמי בר [ה]אבא אמר רב אסי אסור לאדם שיהלך על גבי עשבים בשבת משום שנאמר [1]ואץ ברגלים חוטא תני חדא מותר לילך ע"ג עשבים בשבת ותניא אידך אסור ל"ק הא בלחים הא ביבשים ואי בעית אימא הא והא בלחים ולא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים ואיבעית אימא [ו]הא והא בימות החמה ול"ק הא דסיים מסאניה הא דלא סיים מסאניה [ז]ואיבעית אימא הא והא דסיים מסאניה ול"ק הא דאית ליה עוקצי הא דלית ליה עוקצי ואיבעית אימא הא והא דאית ליה עוקצי הא דאית ליה [ח]שרכא הא דלית ליה שרכא [ט]והאידנא דקיימא לן כר"ש [2]כולהו שרי: ואמר רמי בר חמא אמר רב אסי [3]אסור לאדם שיכוף אשתו לדבר מצוה שנאמר ואץ ברגלים חוטא וא"ר יהושע בן לוי כל הכופה אשתו לדבר מצוה הויין לו בנים שאינן מהוגנין אמר רב איקא בר חיננא מאי קראה [4]גם בלא דעת נפש לא טוב תניא נמי הכי גם בלא דעת נפש לא טוב זה הכופה אשתו לדבר מצוה ואץ ברגלים חוטא זה הבועל ושונה איני [י]והאמר רבא הרוצה לעשות כל בניו זכרים יבעול וישנה ל"ק כאן לדעת כאן שלא לדעת: [כ]א"ר שמואל בר נחמני א"ר [ל]יוחנן כל אשה שתובעת בעלה לדבר מצוה הויין לה בנים שאפילו ברורו של משה לא היו כמותן דאילו ברורו של משה כתיב [5]הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם וכתיב [6]ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואילו נבונים לא אשכח ואילו גבי לאה כתיב [7]ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שכר שכרתיך וכתיב [8]ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם איני והאמר רב יצחק בר אבדימי [מ]עשר קללות נתקללה חוה דכתיב [9]אל האשה אמר הרבה ארבה אלו שני טפי דמים אחת דם נדה ואחת דם בתולים עצבונך זה צער גידול בנים והרונך זה צער העיבור בעצב תלדי בנים כמשמעו [נ]ואל אישך תשוקתך מלמד שהאשה משתוקקת [ס] על בעלה בשעה שיוצא לדרך והוא ימשל בך מלמד שהאשה תובעת בלב והאיש תובע בפה זו היא מדה טובה בנשים [ע]כי קאמרינן דמרציא ארצויי קמיה הני שבע הויין כי אתא רב דימי אמר עטופה כאבל ומנודה מכל אדם וחבושה בבית האסורין מאי מנודה מכל אדם אילימא משום [פ]דאסיר לה ייחוד איהו נמי אסיר ליה ייחוד אלא דאסירא לבי תרי במתניתא תנא מגדלת שער כלילית ויושבת ומשתנת מים כבהמה ונעשית כר לבעלה ואידך הני שבח הוא לה דא"ר חייא מאי דכתיב [10]מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמנו מלפנו מבהמות זו פרידה שכורעת ומשתנת מים ומעוף השמים יחכמנו זה תרנגול שמפיים ואחר כך בועל אמר רבי יוחנן [צ]אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול וגזל [ק]ממלה ועריות מיונה דרך ארץ מתרנגול שמפיים ואחר כך בועל ומאי מפיים לה אמר רב יהודה אמר רב הכי קאמר לה [ר] זביננא ליך זיגא דמטו ליך עד כרעיך לבתר הכי אמר לה לישמטתיה לכרבלתיה דההוא תרנגולא אי אית ליה ולא זביננא ליך:

מתני'

מנמלה. דכתיב (משלי ו) [ש]מגרה בקיץ לחמה ואין אחת נחלת מאכל מכרמה: **ועריות מיונה.** שאינו נזקק אלא לצת זוגו: **ויגע.** מלבוש שקורין קוט"ה: **לבתר הכי.** לאחר בעילה שמנענע וכופף ראשו לה לאדם: מתני'

שראני בין לית להו. בין מסיים מסאני בין לא סיים, בין אית להו עקוסא בין לית להו, בין בהיזמי והיגי בין בשאר ציבי, בכלהו שרי. אסור לאדם לכוף אשתו לדבר מצוה, שנאמר ואץ ברגלים חוטא, וכל הכופה הויין לו בנים שאינן מהוגנין, דכתיב גם בלא דעת נפש לא טוב, נפש היוצאה מביניהן לא טובה. כל אשה שתובעת בעלה, כגון לאה שכתוב בה ותצא לאה לקראתו וגו' ונקט מינה יששכר דכתיב ביה ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל. וכדורו של משה כתיב ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואילו נבונים לא אשכח. והא דאמרן שתובעת בעלה, לאו תובעת ממש חביבה בפה, אלא דמרציא ארצויי קמיה בלבישת [בגדים] נאים ותקונם של גוף. ודברים בניחותא שמרגילין את האדם לדבר מצוה. י' קללות נתקללה חוה. הרבה ארבה דכו', ומגודה מכל אדם, דאשה אחת אסורה להינשא לשני אנשים כאחד. א"ר יוחנן אלמלא לא נתנה תורה לישראל למדנו צניעות מחתול. שאינו בועל אלא במקום סתר. גזל ממלה, שמכינה בקיץ לחמה. עריות מיונה, שאינה מקבלת עליה זכר אלא זכר המייחד לה. דרך ארץ מתרנגול, שמפיים ומראה לתרנגולת בכנפו דזוגא דכיסי עבידנא ליכי גדולים עד דמטו מאנינך עד לארעא. ונשבע לה אם תשיג ידו ולא יעשה לה, יהי לרצון דנישמטיה שונרא לרישיה דההוא תרנגולא.

ל) לגמורה ל"ל ליכף הא דתני אסור כשנטו מתלוף והא דתני יבש מותר כשאין נטוי מתלוף וכ"ל. ג) דכיני נרם הא דאית ליה עקוסא והיינו דהמנגל יש לי טוקן חד ישוכר את העשבים וכ"ה בערוך ערך עקום.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com